

TÜRK NÖROLOJİ DERNEĞİ NÖROLOJİ HEMŞİRELİĞİ KURSU

14-16 Ekim 2022

✉ hemsirelikkursu@flaptour.com.tr

🌐 www.hemsirelikkursu.org

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

S1 - İNME NÖROLOJİK YORGUNLUK İNDEKSİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ARŞ.GÖR.HİLALNUR KÜÇÜKAKGÜN¹ DOÇ.DR.ZELİHA TÜLEK² UZM.PSK. JBİD DURSUN UNCU³ FZT. CEREN BAYRAK⁴ UZM.FZT. ROYA SOLTANALIZADEH⁵ PROF.DR.YAKUP KRESPI⁶

- 1- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA, LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ, İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI, İSTANBUL
- 2- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA, FLORENCE NIGHTINGALE HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ, İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI, İSTANBUL
- 3- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ, İLERİ NÖROLOJİK BİLİMLER, İSTANBUL
- 4- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA, LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ, NÖROLOJİK FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON, İSTANBUL
- 5- İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ LİV HOSPİTAL BAHÇEŞEHİR FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON, İSTANBUL
- 6- İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ, TIP FAKÜLTESİ, NÖROLOJİ ANABİLİM DALI, İSTANBUL

Amaç:

İnme sonrası yorgunluk iyileşmeyi engelleyen, genellikle gözden kaçan ve sık karşılaşılan bir psikososyal sorundur. Bu çalışmada, inme sonrası yorgunluk durumunu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olan "İnme Nörolojik Yorgunluk İndeksi" (Neurological Fatigue Index for stroke NFI-Stroke) adlı ölçeğin Türk toplumuna uyarlanması amaçlandı.

Materyal ve Metot:

Metodolojik araştırma olarak planlanan çalışma, İstinye Üniversite Hastanesi fizik tedavi birimine ve inme merkezine başvuran 85 inme hastası üzerinde yürütüldü. Çalışmada veri toplamada; İnme Nörolojik Yorgunluk İndeksi'nin yanı sıra Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçeği (FIM), NIHSS, Rankin Skalası (mRS), Yorgunluk Şiddet Ölçeği (YŞÖ) ve İnmede Öz-etkililik Ölçeği (İÖEÖ) kullanıldı.

Bulgular:

On iki maddeli likert tipindeki ölçeğin linguistik geçerlik çalışması (dil çeviri ve kapsam geçerliği) ölçeği geliştiren ekip tarafından yapılmış olduğundan bu aşama atlandı, psikometrik özellikler değerlendirildi. Ölçek ve alt boyutlarının zamana göre değişmezliğini değerlendirmek için test-tekrar test yapıldı, her iki uygulama arasında fark olmadığı belirlendi ($p>0,05$). Ölçeğin iç tutarlılık analizinde Cronbach α güvenilirlik katsayısı fiziksel alt boyutunda 0,97, kognitif alt boyutunda 0,85 ve özet versiyonunda 0,96 olarak bulundu. Ölçeğin madde-total puan korelasyonu fiziksel alt boyut için 0,78-0,93 ve kognitif alt boyut için 0,78-0,89 arasında saptandı. Ölçeğin, çalışmada kullanılan diğer ölçekler ile korelasyonları beklendiği şekilde bulundu.

Sonuç:

İnme İçin Nörolojik Yorgunluk İndeksi Türkçe versiyonunun Türk toplumunda kullanıma uygun ve psikometrik açıdan yeterli bir ölçek olduğu saptandı.

Referanslar:

- Cumming, T.B., Packer, M., Kramer, S.F., & English, C. (2016). The prevalence of fatigue after stroke: a systematic review and meta-analysis. International Journal of stroke, 11(9), 968-977.
- Çoban, O. & Ekizoğlu, E. (2019). Beyin damar hastalıklarında tanımlar, sınıflama, epidemiyoloji ve risk faktörleri. Erişim Linki:<http://www.itfnoroloji.org/svh/bdhtanimlar.htm> (Erişim tarihi: 01.07.2021).

- Kumsar, A.K., & Yılmaz, F.T. (2014). Kronik hastalıklarda yaşam kalitesine genel bakış. Erü Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2(2), 62-70.
- Lanctôt, K.L., Lindsay, M.P., Smith, E.E., Sahlas, D.J., Foley, N., & Gubitz, G., Management of Mood, Cognition and Fatigue Following Stroke Best Practice Writing Group, the Heart & Stroke Canadian Stroke Best Practices and Quality Advisory Committee; in collaboration with the Canadian Stroke Consortium (2020). Canadian stroke best practice recommendations:mood, cognition and fatigue following stroke, update 2019. Int J Stroke, 15, 668-688.
- Mills, R. J., Pallant, J. F., Koufali, M., Sharma, A., Day, S., Tennant, A., & Young, C. A. (2012). Validation of the neurological fatigue index for stroke (nfi-stroke). Health and quality of life outcomes, 10(1), 1-8.
- Tavşancıl, E. (2005). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. (2.baskı), Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul. 20-51.
- Topçuoğlu, M.A., Tülek, Z., Boyraz, S.,...& Durna, Z. (2020). İnme Hemşireliği: Standartlar ve pratik uygulamalar kılavuzu. Türk Beyin Damar Hastalıkları Derneği ve Nöroloji Hemşireliği Derneği Ortak Strateji Projesi. Türk Beyin Damar Hast Derg. 26(1): 1- 90. Doi: 10.5505/tbdhd.2020.41713

S2- MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA STİGMA, SEMPTOM YÜKÜ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

KÜBRA YENİ¹ AFİTAP ÖZDELİKARA¹ MURAT TERZİ²

1- ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

2- ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, TIP FAKÜLTESİ DAHİLİ TIP BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

Amaç: Bu çalışmanın amacı Multipl Sklerozlu (MS) hastalarda stigmatı, semptom yükünü ve ilişkili faktörleri incelemektir.

Metod: Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma Haziran 2020-Mayıs 2021 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Bir üniversite hastanesinin nöroloji polikliniğine kayıtlı 18 yaş üzeri, MS tanısı kesinleşmiş 170 hasta araştırmaya dahil edildi. Hasta bilgi formu ile hastaların sosyodemografik, klinik ve bazı psikososyal özellikleri sorgulandı. Hastaların sahip olduğu semptom yükü Multipl Skleroz Semptom Ölçeği ile değerlendirildi. Stigma düzeyleri ise Nörolojik Hastalıklarda Yaşam Kalitesi-Stigma Ölçeği ile incelendi.

Bulgular: Çalışmaya katılan toplam 170 hastanın yaş ortalaması 37.8(±9.7) ve %66.5'i kadın idi. Hastaların dörtte biri (%25.3) ilköğretim düzeyinde eğitime sahipti ve işsizlik oranı %9.4'tü. MS tanı süresi ortalama 9.4(±7.1) yıl olarak bulunan hastaların %25.3'ü atak tedavisi almaktaydı. MS nedeniyle en çok özel yaşantılarının etkilendiğini (%25.9) bildiren hastaların %10'u okul ve %22.4'ü iş yaşantılarının etkilendiğini bildirdi. Hastaların stigma ve semptom yükü ölçek puan ortalamaları sırasıyla 37.9(±18.2) ve 41.0(±22.7) idi. Hastaların stigma puanının yaş, cinsiyet, eğitim durumu hastalık süresi gibi faktörlerle anlamlı ilişkisinin olmadığı saptandı ($p>0.05$). Ancak medeni duruma göre farklılaşan stigma puanının boşanmış/dul hastalarda daha yüksek olduğu görüldü ($p=0.002$). Ayrıca MS nedeniyle iş, okul ve özel yaşantısının etkilendiğini bildiren hastalarda stigma puanı daha yüksekti ($p<0.05$). MS semptom ölçeği ile stigma ölçeği arasında anlamlı orta düzeyde korelasyon saptandı ($r=0.607$ $p<0.001$).

Sonuç: MS tanısı nedeniyle en çok özel yaşantılarının etkilendiği belirlenen hastaların semptom yükü arttıkça stigma düzeyinin de arttığı saptandı. Dolayısıyla MS hastalarında semptom kontrolü için yapılacak girişimlerin hastaların stigma düzeylerini de azaltmada etkili olacağı söylenebilir.

S4 - İNTRAVENÖZ TROMBOLİTİK TEDAVİSİ SONRASI İNME ÜNİTESİNDE KALIŞ SÜRESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ: RETROSPEKTİF BİR ÇALIŞMA

SERİFE KELLE DİKBAŞ¹ İŞİL KALYONCU ASLAN²

1- YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

2- SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ FATİH SULTAN MEHMET EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

Amaç:

Bu çalışmada, hastaların akut iskemik inmede intravenöz trombolitik tedavi sonrası inme ünitesinde yatış süresi ve etkileyen faktörleri incelemek amaçlandı.

Materyal ve Metot:

İstanbul'da bir devlet hastanesinde inme tanısı ile yatışı yapılan 334 hastadan intravenöz trombolitik tedavi uygulanan 152 hasta örneklemini oluşturdu. Hastaların sosyodemografik ve klinik verilerine erişmek için hastane kayıt sistemi, hemşire gözlem notları ve hastane arşivindeki hasta dosyaları araştırmacı tarafından retrospektif olarak incelendi. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 22 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanıldı. Normal dağılıma uygunluk gösteren parametreler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi, normal dağılıma uygunluk göstermeyen parametreler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Spearman's rho korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular:

İnme ünitesinde yatış süresi ortalama $3,2 \pm 3$ (2) idi. Yatış süresince hastaların %44,1(67)'inde komplikasyon gelişti. Komplikasyonlar arasında en fazla solunumla ilişkili komplikasyonlar %19,5(13) yer aldı. Hastaların inme ünitesinde kalış süresi ile inme şiddeti arasında pozitif yönde ($r:0,261; p<0.05$), yaşları arasında pozitif yönde ($r:0.026; p<0.05$) ve tedavi öncesi Glaskow Koma Skalası skoru ile arasında negatif yönde ($r:-0,220; p<0.05$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Sonuç:

Hastanede kalış süresinin kısa olması ve düşük ölüm oranları, intravenöz trombolitik tedavi olan hastalarının yakından izlenmesinin yararını göstermektedir. Hastalarda tedavi sonrası komplikasyon gelişimi, inme şiddeti, yaş, sigara ve alkol kullanımı hastaların hastanede kalış süresini etkiler.

S5- MULTİPL SKLEROZLU HASTALARIN GEBELİK, DOĞUM VE POSTPARTUM DENEYİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

SEVDA ÖZTÜRK ERDEN ¹ ZELİHA TÜLEK ² MURAT KÜRTÜNCÜ ¹ TUNCA Y GÜNDÜZ ¹ MEFKURE ERAKSOY ¹

1- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ NÖROLOJİ ANABİLİM DALI

2- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA FLORANCE NİGTHİNGALE HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ, İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

Amaç:

Çalışmamız gebeliğin Ms seyri üzerine etkisinin araştırılması amacı ile retrospektif tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır.

Materyal ve Metod:

Çalışma 197 hasta ile tek merkezde gerçekleştirilmiştir. Hastanın sosyo-demografik, klinik özellikleri ve gebelik, aile planlaması, doğum ve emzirme dönemlerine ilişkin veriler toplanmıştır. Araştırılan dönemlerde hastaların yaşadığı sorunları belirlemek amacıyla MS ile ilişkili Semptomlar Ölçeği (MS-RS) kullanılmıştır.

Bulgular:

Gebelik öncesi ve doğum sonrası Genişletilmiş Özürlülük Durum Ölçeği değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.001$). Gebelikte MS'e ilişkin belirtilerin anlamlı ölçüde azaldığı, doğum sonrası artarak doğum öncesindeki düzeyine döndüğü görülmüştür. Motor, beyin sapı, duysal, nöropsikiyatri, eliminasyon ve yorgunlukta gebelik öncesine kıyasla doğum sonrasında anlamlı fark bulunmuştur. Yıllık relaps hızında gebelik öncesi, gebelik ve gebelik sonrası dönemler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,001$).

Sonuç:

Emzirmenin altı aydan uzun olduğu, EDSS skorunun doğum sonrasında gebelik öncesine göre yüksek olduğu bulunmuştur. MS ile ilişkili belirtiler ölçeğine göre değerlendirilen MS semptomlarında gebelik öncesi, esnası ve sonrasında anlamlı fark bulunmuştur. Gebelik öncesi belirtilerin, gebelikte azaldığı, doğum sonrasında eski düzeyine ulaştığı saptanmıştır. Yıllık relaps hızının gebelikte azaldığı, doğum sonrasında arttığı tespit edilmiştir.

S6 - MULTİPL SKLEROZ TANISI İLE İZLENEN HASTALARIN KLİNİK VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

ESRA ÖZTÜRK¹

1- CUMHURİYET ÜNİV. HAST.

Giriş:

Multipl skleroz (MS) genç erişkinleri etkileyen santral sinir sisteminin (SSS) inflamasyon, demiyelinizasyon ve aksonal dejenerasyonu ile seyreden kronik bir hastalıktır (1). MS gelişen dünyada genç ve orta yaşlı bireylerdeki özür lülüğün en önde gelen nedenlerindedir (2).

Amaç:

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Anabilim Dalı'nda MS tanısı ile izlenen hastaların klinik ve demografik özelliklerini değerlendirmek amacıyla planlanmıştır. Hastaların klinik, demografik, epidemiyolojik, özellikleri ve ilaç kullanım durumları prospektif olarak değerlendirilerek Sivas ilinde hasta profilini belirleyerek, yapılmış benzer çalışmalarla durum değerlendirmesi yapabilmek için planlanmıştır.

Yöntem:

Çalışma tanımlayıcı türdedir. Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu" ile hastaların yaş, cinsiyet, medeni ve eğitim durumu, mesleği, sigara içme durumu, MS tanı konulma süresi, ailede MS hastasının olup olmaması, başka kronik hastalık durumu, kullandığı ilaçlar sorgulanmaktadır. Çalışmamızdan elde edilen veriler SPSS 23.0 programı ile değerlendirildi. Bağımsız iki grup için Mann Whitney U, ikiden fazla bağımsız grup için Kruskal Wallis testi kullanıldı. Sayımla elde edilmiş verilerin değerlendirilmesinde Ki-kare testi kullanıldı ve yanılma düzeyi 0,05 olarak alındı.

Bulgular:

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi Nöroloji AD'da iki aylık süreçte izlemi yapılan 196 MS olgusunun 134'i (% 68.4) kadın, 62'si (% 31.6) erkektir. Tüm hasta grubunda kadın/erkek (K/E) oranı 2.6'dır. Hastaların ortalama yaşı (min:19, max:75) 39.53±11.51'dir. Kadınların yaş ortalaması (min:19, max:70) 39.38±11.82, erkek hastaların yaş ortalaması (min:20, max:75) 39.85±10.90'dır. Hastaların 167'u (% 85.20) Relapsing Remitting MS (RRMS), 8'u (% 4.8) Primer Prograsif MS (PRMS), 21'u (% 4.6) Seconder Prograsif MS (SPMS) tipindedir. Toplam 168 hasta (% 85.7) **birinci grup**, 28 (% 14.3)'ü **ikinci grup** ilaç kullanmış. Şu anda 124ü (%63.3) **birinci grup**, 72 (% 36.7)'ü **ikinci grup** ilaç kullanmaktadırlar. Hastaların Expanded Disability Status Scala (EDSS)'leri 158'inin (%80.6) 0-3 puan aralığında olup, 38'inde (%19.4) 3 ve üzeri puan olarak değerlendirilmiştir. Kadın hastaları 113 (%84.3) erkek hastaların 45 (% 72.6) 0-3 puan aralığında yer almaktadır ve EDSS açısından kadın ve erkek hastalar arasında istatistiksel açıdan fark önemsizdir (p=0.05).

İlkokul mezunu hastaların (n= 26) %68.4'ü, ortaokul mezunlarının (n=21) %61.8'i, lise mezunlarının (n=71) %85.5'i, üniversite mezunlarının (n=40) % 97.6'sı EDSS 0-3 puan aralığındadır. Evli hastaların %80.5 (n=107), bekarların % 81.0 (n=51) EDSS 0-3 aralığındadır. Medeni durum ile EDSS arasında istatistiksel açıdan fark önemsizdir (p>0.05). MS tipi ile EDSS arasında istatistiksel fark önemlidir (p=0.00). RRMS hastalarını %12.4 (n=22), PRMS hastalarının %70.0 (n=7), SPMS hastalarının %100 (n=9) 3 ve üzeri puan almışlardır. MS hastalarının % 80.6 (n=158) EDSS 0-3 puan almışlardır. Başlangıçta birinci grup ilaç kullananların %88.7 (n=149) EDSS 0-3 puan almışken başlangıçta diğer ilaçları kullanan hastaların %67.9 (n= 19) EDSS 3 puan üzerinde olduğu belirlenmiştir. Başlangıçta birinci grup ilaç kullanımı ile EDSS arasında istatistiksel fark vardır (p=0.00). MS hastalarının karakteristik özelliklerini belirlemek hastalığın etiopatogenezine yön verecektir.

Kaynaklar

R K. Multipl skleroz: İmmunopatogenetik özellikler. Ankara: ADA Basın Yay Ltd Şti 2013:191–2.

Koch-Henriksen N, Sorensen PS. The changing demographic pattern of multiple sclerosis epidemiology. *The Lancet Neurol.* 2010, 9:520–32.

Gökçe Ş. F., Çiğdem B, Nemmezi K. S., et al. (2019). Prevalence of multiple sclerosis in an urban population of Sivas province in Turkey. *Turk J Med Sci.* 49(1), 288–94. 4.